

بحران اقتصادی پالایشگاه‌های مستقل چینی و پیامدهای آن برای صادرات نفت ایران

ردیابی رخدادهای هم‌پیوند

- پالایشگاه‌های مستقل چین موسوم به Teapot با ظرفیت مجموع حدود ۴/۷ میلیون بشکه در روز، ۲۵ درصد از مجموع ظرفیت ۱۹/۱ میلیون بشکه ای در روز پالایش این کشور، اصلی‌ترین مقصد نفت خام ایران در دوره تحریم‌ها محسوب می‌شوند.
- در سال‌های اخیر به دلایلی چون **کاهش رشد مصرف سوخت‌های فسیلی با توجه به روند رشد برقی شدن حمل و نقل، مازاد ظرفیت پالایشی در مقابل روند مصرف** (۱۶.۴ میلیون بشکه در روز)، **فقدان مجوز صادرات فرآورده، افزایش الزامات زیست‌محیطی و مالی**، این پالایشگاه‌ها با بحران اقتصادی و خطر تعطیلی مواجه شده‌اند.
- سیاست‌های دولت چین بر ادغام، پتروپالایشی شدن و یا **تعطیلی پالایشگاه‌های کمتر از ۴۰ هزار بشکه در روز** ظرفیت قرار گرفته است.

تحلیل و ارزیابی

- رشد چشمگیر خودروهای الکتریکی (EVs) باعث روند کاهشی تقاضای فرآورده‌های نفتی در چین شده است به گونه ای که بر اساس داده‌های اداره ملی آمار چین، **میزان نفت خام پالایش شده در ماه مه ۲۰۲۵ به ۱۳.۹ میلیون بشکه در روز رسیده که پایین‌ترین رقم از اوت ۲۰۲۴ است.**
- با توجه به بحران اقتصاد کسب و کار پالایشی این شرکتها، پالایشگاه‌هایی نظیر پالایشگاه ۴۱۰ هزار بشکه در روز دالیان (Dalian)، پالایشگاه Zhenghai با ظرفیت ۱۰۰ هزار بشکه در روز و پالایشگاه Changyi با ظرفیت ۱۶۰ هزار بشکه در روز در سالهای ۲۰۲۴ و ۲۰۲۵ تعطیل شده‌اند و **انتظار می‌رود ۸۴۰ هزار بشکه در روز ظرفیت پالایشی کوچک مقیاس تا سال ۲۰۲۸ تعطیل شود.**
- **ارزیابی‌های اقتصادی نشان می‌دهند که این تی پات‌ها ۵ گزینه احتمالی برای تداوم در پیش رو دارند:**
  - راهکار موقتی کاهش نرخ بهره برداری پالایش در تطبیق با افت مصرف داخلی سوخت در کوتاه مدت؛
  - تداوم اتکاء به نفت‌های تخفیف‌دار ایران، روسیه و ونزوئلا برای حفظ حاشیه سود و بقا در کوتاه‌مدت.
  - دریافت مجوز سهمیه صادرات فرآورده‌ها با هدف ورود به بازارهای روبه‌رشد جنوب آسیا؛
  - راهکار میان مدت ادغام و یکپارچه‌سازی چند پالایشگاه‌ها کوچک برای افزایش بهره‌وری و در پاسخ به محدودیت‌های دولتی ظرفیت پالایشی مجاز قانونی؛
  - راهکار بلند مدت تبدیل این پالایشگاه‌ها به مجتمع‌های پتروپالایشی در راستای سیاست دولت چین برای توسعه زنجیره ارزش؛ نمونه بارز واحدهای پتروپالایشی چین شامل پروژه‌های آرامکو-هوآجین (۳۰۰ هزار بشکه در روز) و آرامکو-سینوپک (۳۲۰ هزار بشکه در روز) است؛

اظهار نظر کارشناسی از منظر منافع انرژی جمهوری اسلامی ایران

- بحران اقتصادی - مالی بویژه با توجه به روند کاهشی قیمت ها و تهدید تشدید تعطیلی تپیات ها، برای ایران زنگ خطری جدی در امنیت تقاضای نفت خام صادراتی است، زیرا این پالایشگاه ها خریداران اصلی نفت تحریمی ایران در سال های اخیر بوده اند.
- **در کوتاه مدت، احتمالاً بقای آنها بر پایه ی تخفیف های قیمتی و تحمل ریسک تحریم ها استوار خواهد بود؛ بنابراین، رقابت درخواست تخفیف قیمتی آنها از ایران، روسیه و ونزوئلا تشدید خواهد شد.**
- بخشی از تی پات ها به دلیل وابستگی به نهادهای امنیتی/ نظامی دولت چین کمتر با خطر تهدید بقا روبرو می باشند که شناسایی و هدفگذاری صادراتی ایران بر آنها می تواند امنیت پایداری عرضه نفت ایران را بهبود بخشد (این امر نیازمند هماهنگی های راهبردی نهادهای حاکمیتی دو کشور می باشد).

سه راهکار کلیدی برای ایران پیشنهاد می شود:

۱. **به صورت اولویت دار انعقاد قراردادهای ترم (میان مدت) با تپیات ها همراه با تخفیف های پلکانی متناسب با حجم خرید به جای فروش اسپات** برای تثبیت بازار در شرایط تحریم که هم بقای آنها را تقویت کند و هم امنیت عرضه نفت ایران بالاتر رود.
۲. سرمایه گذاری مشترک یا خرید سهام در تپیات ها توسط **تریدر - سرمایه گذاران ایرانی** به منظور حفظ سهم از بازار به شرط **کسب مجوزهای قانونی سهمیه صادرات فرآورده به جنوب آسیا.**
۳. **رصد مستمر سیاست های چین در حوزه انرژی در پانزدهمین برنامه توسعه اقتصادی چین (۲۰۳۰-۲۰۲۶)** و بازطراحی استراتژی صادراتی ایران متناسب با سیاست ها و برنامه های اجرایی بخش انرژی آن کشور برای استخراج فرصت همکاری بلندمدت.

نکته: گزارش تحلیل و ارزیابی پانزدهمین برنامه توسعه اقتصادی چین از سوی مؤسسه مطالعات بین المللی انرژی در آینده ارسال خواهد شد.